

حسین قناعت؛ کارگردان «تپلی و من» در گفت و گو با «صبا»:

باید به دیدگاه نوجوانان نزدیک شد

فاطمه رستمی

گفت و گو

فیلم سینمایی «تپلی و من» به کارگردانی حسین قناعت برای گروه سنی کودک و نوجوان روی پرده رفته است. این فیلم که داستان پسری هشت‌ساله و تاثیرگذاری او بر بزرگ‌ترها را نشان می‌دهد، به خوبی از یک کاراکتر کودک، قهرمانی دوست‌داشتنی ساخته که بزرگ‌ترها را هم با خودش همراه می‌کند. در این شماره از روزنامه «صبا» با حسین قناعت در مورد فیلم تازه‌اش گفت‌وگویی داشتیم که در ادامه می‌خوانید.

مهم راضی بودن مخاطب است

باز باشد. فرزند من ده‌ساله است و کل سیزده جلد هری پاتر را خوانده و فانتزی و این جنس کارها را به خوبی درک می‌کند. من با چنین بچه‌هایی سروکار دارم که فانتزی را می‌شناسند و از دنیای خارج باخبر هستند پس کار ما اصلا ساده نیست و نباید ساده‌انگاری کرد. بچه‌ها فانتزی را راحت درک می‌کنند و می‌پذیرند. فانتزی به بیان قصه‌های تازه کمک می‌کند و مسیر برقراری ارتباط با بچه‌ها آسان‌تر می‌شود.

اکران فیلم در تابستان چقدر در فروش فیلم موثر است؟

غیر از بحث مالی و فروش فیلم که اهمیت زیادی دارد، حمایت و جلب نظر و رضایت مخاطب مهم است تا بستر اعتماد آن‌ها نسبت به ما به‌عنوان فیلمساز فراهم شود. دوست دارم آنقدر با بچه‌ها آشنا شوم و خواست آن‌ها را بشناسم که فروش فیلم از این راه تضمین شود. اصولا بیشتر کتاب‌هایی که برای این گروه سنی منتشر می‌شود را می‌خوانم به این دلیل که از این راه راحت‌تر می‌توانم دنیای بچه‌ها را بشناسم. دخترم اولین بیننده فیلم من است و دوست دارم همان‌طور که خودم به آنچه فرزندم تماشا می‌کند اهمیت می‌دهم، به بچه‌های دیگر هم فکر می‌کنم و امیدوارم پدر و مادرها احساس کنند بار تربیتی فیلم‌های این گروه سنی قابل اعتماد و بالاست. با این که تابستان گرمی داریم، اما امیدوارم خانواده‌ها همراه فرزندانشان به سینما بروند به این دلیل که فیلم «تپلی و من» بیشتر فیلم خانواده است تا فیلم کودک و نوجوان؛ و فکر می‌کنم همه از دیدن آن لذت می‌برند یعنی آرزو دارم این‌طور باشد و حتی اگر بزرگ‌سالی به تنهایی به دیدن فیلم رفت راضی از سالن خارج شود.

آیا برنامه‌ای برای حضور در جشنواره دارید؟

بیشتر از جشنواره به اکران داخلی فیلم فکر می‌کنم. صحبت‌هایی با بخش بین‌الملل بنیاد سینمایی فارابی شده است، البته هیچ چیز قطعی نیست و امیدواریم اتفاقات خوبی رخ دهد.

یکی از دوستانم مثال خوبی در مورد همین موضوع زد و گفت: ما داستان می‌نویسیم، اما فرقی نمی‌کند این داستان را با خودکار بنویسیم یا روان‌نویس یا تایپ کنیم، بلکه مهم، نوشتن داستان و رسیدن به هدف است. سینما و تلویزیون هم برای من همین شرایط را دارد و مهم ماهیت کار است که باید درست و زیبا به ثمر برسد. طبیعتا حجم سریال تلویزیونی بیشتر از یک فیلم سینمایی است و شاید سریال با فیلمنامه ۵۰۰ صفحه‌ای و سینمایی با ۸۰ صفحه فیلمنامه ساخته شود و این از تفاوت‌های کار در سینما و تلویزیون است که من تجربه‌اش کرده‌ام.

در فیلم «تپلی و من» می‌بینیم که کودک چقدر می‌تواند توانا باشد و در بزرگ‌ترها تغییر ایجاد کند. در مورد این ایده فیلم و قهرمان پروری و تاثیرش بر کودک و نوجوان بگویید.

اگر به فیلم‌های مخصوص کودک و نوجوان دقت کنید، متوجه می‌شوید که عنصر مشترکی در همه آن‌ها وجود دارد؛ این عنصر قهرمان بودن و موثر بودن کودک فیلم است. همین نکته باعث جذب بچه‌ها به اثر هم می‌شود. فیلم «تپلی و من» هم چنین ویژگی‌ای داشت و نشان می‌داد که بچه‌های امروزی از نظر نگاه به جامعه، قدرتمندتر از گذشته هستند. من قبل از این که فیلمنامه‌ای بنویسم به همین نکته توجه دارم و اگر چنین ویژگی داشت سراغ ساخت فیلم می‌روم. زمانی که شخصیت کودک فیلم متغیر باشد اصلا جذابیت نمی‌شوم و سراغ ساخت چنین متنی هم نمی‌روم. این روزها درگیر کاری هستم به اسم «پیشی و میشی» که براساس رمان خارجی نوشته می‌شود و دو کاراکتر دختر و پسر دارد که نقش مهمی در اتفاق‌های فیلم دارند و قهرمان محسوب می‌شوند و همین مسئله مرا ترغیب کرد که فیلم را بسازم.

فانتزی در فیلم‌های کودک و نوجوان عنصری اساسی به حساب می‌آید. در مورد چگونگی به کارگیری این عنصر در کارهایتان بگویید.

فانتزی باعث می‌شود دست فیلمساز برای رویاپردازی

می‌کنم این مسئله دلایل زیادی دارد. در سال‌های اخیر فیلم‌های خوبی برای این گروه سنی ساخته شده و من بیشتر این فیلم‌ها را دیده‌ام و حس مثبتی به آن‌ها دارم. امروز ما نه سرگروه در اکران داریم و قرار شده هر کدام از سرگروه‌ها هر سال یک فیلم کودک و نوجوان اکران کنند؛ یعنی در یک سال نه فیلم برای این گروه سنی اکران می‌شود. واقعیت این است که تنها حامی سینمای کودک و نوجوان بنیاد سینمایی فارابی و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است که در این دو نهاد هم تصمیم‌های خوبی برای فیلم‌های کودک و نوجوان گرفته می‌شود، البته می‌تواند بهتر از این هم عمل کنند. لازم است بدانیم که بچه‌ها باید از سینما سهم جدی داشته باشند. من علاقه‌مند به سینمایی هستم که همه اعضای خانواده را درگیر کند و برای همه جذاب باشد. امروز با توجه به آگاه شدن بچه‌ها، سینمای کودک و نوجوان مثل گذشته خیلی معنا نمی‌دهد و آن‌ها هم انگار آدم بزرگ هستند و بیشتر از سن‌شان می‌فهمند. وقتی می‌بینم که مرد میان‌سالی تنها به سینما می‌آید و فیلم ما را می‌بیند و حتی می‌خندد و لذت می‌برد خیلی خوشحالی من است و راضی بودم و شانس آوردیم که همکاری خوبی بین ما شکل گرفت. فکر می‌کنم این دوستان قصه را دوست داشته‌اند که کار را پذیرفتند. آن‌ها ایده‌ها و خلاقیت مناسبی به‌عنوان بازیگر فیلم کودک و نوجوان داشتند و امیدوارم باز هم بتوانیم کار مشترکی انجام دهیم.

با توجه به این که هم سینما و هم سریال‌سازی برای گروه سنی کودک و نوجوان را تجربه کرده‌اید، فکر می‌کنید تاثیرگذاری کدام یک از این‌ها بیشتر است؟

فکر می‌کنم کارهای کودک در هر دو رسانه خوب دیده می‌شود و در دوسه سال اخیر سینمای کودک و نوجوان کشور نسبت به قبل تغییرات مثبتی داشته است. همه دوستان اذعان دارند که دهه ۶۰ دوره پرافتخار سینمای کودک بوده و در روزهای جشنواره یکی از سوال‌هایی که به کرات از من پرسیده می‌شود این است که چرا به آن دوران بر نمی‌گردیم؟ فکر

شما حضور دارند در حالی که شاید به نظر برسد آن‌ها تمایلی برای حضور در کارهای این گروه سنی نداشته باشند. در مورد این همکاری توضیح دهید.

در تمام سال‌هایی که برای کودک و نوجوان کار کرده‌ام، خیلی وقت‌ها در مرحله پیش‌تولید با بازیگران تماس می‌گیریم و به ما می‌گویند که کار کودک انجام نمی‌دهند در حالی که اگر به هنرمندان جهان نگاه کنید می‌بینید که آن‌ها اتفاقا برای این گروه سنی ارزش زیادی قائل هستند؛ مثلاً نیکول کیدمن به خاطر بچه‌هایش در فیلم‌های گروه سنی کودک و نوجوان حاضر می‌شود یا رمان نویسی به نام ایزابل آلتند رمان‌های ارزشمندی برای این گروه سنی می‌نویسد و... خوشبختانه من و فیلم‌هایم این شانس را داشته‌ایم که بازیگران خوش سابقه و چهره‌های مطرح در این آثار حضور داشته‌اند به‌خصوص برای فیلم «تپلی و من» علاوه بر بازیگرانی مثل سیروس گرجستانی، یوسف تیموری، رامین ناصر نصیر که از دوستان من هستند میترا حجار و حسن معجونی هم لطف کردند و در فیلم ما که مخصوص کودک و نوجوانان است بازی کردند و این مسئله باعث خوشحالی من است و خیلی راضی بودم و شانس آوردیم که همکاری خوبی بین ما شکل گرفت. فکر می‌کنم این دوستان قصه را دوست داشته‌اند که کار را پذیرفتند. آن‌ها ایده‌ها و خلاقیت مناسبی به‌عنوان بازیگر فیلم کودک و نوجوان داشتند و امیدوارم باز هم بتوانیم کار مشترکی انجام دهیم.

با توجه به این که هم سینما و هم سریال‌سازی برای گروه سنی کودک و نوجوان را تجربه کرده‌اید، فکر می‌کنید تاثیرگذاری کدام یک از این‌ها بیشتر است؟

فکر می‌کنم کارهای کودک در هر دو رسانه خوب دیده می‌شود و در دوسه سال اخیر سینمای کودک و نوجوان کشور نسبت به قبل تغییرات مثبتی داشته است. همه دوستان اذعان دارند که دهه ۶۰ دوره پرافتخار سینمای کودک بوده و در روزهای جشنواره یکی از سوال‌هایی که به کرات از من پرسیده می‌شود این است که چرا به آن دوران بر نمی‌گردیم؟ فکر

کودکان و نوجوانان امروزی متناسب با شرایط روز، دچار تحولات زیادی شده‌اند و خواست و نیازشان با گذشته فرق دارد. شما چقدر این تفاوت‌ها را در ساخت آثار سینمایی در نظر دارید؟

یکی از دوستانم به‌تازگی حرف قشنگی به من زد، او گفت: بچه‌های امروز وقتی به دنیا می‌آیند، پنجم ابتدایی هستند. نگاهی که ما باید به بچه‌های این دوران داشته باشیم، با گذشته فرق دارد. بچه‌های امروز با توجه به پیشرفت سریع تکنولوژی و ارتباط گسترده‌ای که با جهان دارند، آگاه‌تر شده‌اند. تصویر و محتوای تصویری در زندگی آن‌ها نقش اساسی‌تری پیدا کرده است. در دوران جوانی ما تنها یکی دو شبکه تلویزیونی وجود داشت و نوجوانی ما با همین موجودی‌های محدود گذشت. ما فیلم اجاره می‌کردیم و با دوستانمان تا صبح فیلم می‌دیدیم و این نهایت داشته‌های ما بود. امروز آنقدر اطلاعات اطراف بچه وسیع و در دسترس شده است که آن‌ها فیلم‌های روز دنیا را با جزئیات می‌شناسند، به همین دلیل با توجه به این که بچه‌های باهوشی هستند و اطلاعات خوبی در اختیار دارند، ارتباطشان با تصویر و گوشی‌های موبایل و... زیاد است و در نهایت خواسته و سلیقه آن‌ها فراتر از آن چیزی شده که قبلا بوده است. این مسئله، کار را برای فیلمساز آثار کودک و نوجوان سخت می‌کند و باید به دیدگاه نوجوانان نزدیک شویم و فکرهای تازه داشته باشیم تا مورد قبولشان قرار بگیریم. امروز روایت قصه‌های قدیمی چندان جذابیتی برای بچه‌ها ندارد و نمی‌توان با آن زبان با بچه‌ها حرف زد. تلاش می‌کنم به‌درستی به نسل جدید نزدیک شوم و فیلم بسازم.

یکی از ویژگی‌های فیلم‌های کودک و نوجوانی که شما ساخته‌اید این است که سلب‌ریتی‌ها اصلا در فیلم‌های